

TREKROPPARSPROBLEMET

Liu Cixin

TREKROPPARS- PROBLEMET

Översättning Anna Gustafsson Chen

Gondol Förlag är ett imprint
inom Albert Bonniers Förlag.

ISBN 978-91-8-951605-2

Originalalets titel: 三体

Copyright © 2006 by Liu Cixin (刘慈欣)

Sweden language translation rights © FT Culture (Beijing) Co., Ltd.

Co-published by Chongqing Publishing House Co., Ltd.

© Netflix 2024. Used with permission.

Översättning: Anna Gustafsson Chen
Omslagsillustration: Stephan Martinière
Tryck: ScandBook EU, 2024

Del I

Tyst vår

I

Vansinnets tid

KINA, 1967.

Röda unionens anfall mot Tjugoåttonde april-brigadens högkvarter hade pågått i två dagar. Deras röda fanor fladdrade vilt runt byggnaden, som lågor längtande efter ved. Röda unionens befälhavare var orolig, men inte för att han var rädd för byggnadens försvarare – de drygt tvåhundra rödgardisterna i Tjugoåttonde april-brigaden var rena nybörjarna i jämförelse med veteranerna i Röda unionen, som hade bildats i början av 1966 och hunnit med att både resa land och rike runt och få se ordförande Mao visa upp sig under massmötena på Himmelska fridens torg. Det som stressade befälhavaren var att det fanns ett drygt dussin järnkaminer inne i högkvarteret, och att de var fullproppade med sprängmedel och hoplänkade med elektriska detonatorer. Han kunde inte se dem, men han kände deras närvaro som ett magnetiskt sug. Om någon av försvararna tryckte på knappen skulle både anfallare och försvarare gå upp i rök. Och de unga rödgardisterna i Tjugoåttonde april-brigaden var fullt kapabla att göra något sånt. Jämfört med de betydligt mer erfarna rödgardisterna ur första generationen var dessa nya rebeller som vargar på glödande kol, så vansinniga de kunde bli.

En slank figur uppenbarade sig på taket till byggnaden – en vacker ung flicka som viftade med Tjugoåttonde april-brigadens stora baner. Hennes uppdykande framkallade en kakofoni av skottsälvor från diverse skjutvapen: gamla amerikanska

karbiner, maskingevär av tjeckisk typ, japanska repetergevär av modell Arisaka 38, och nya gevär och kulsprutepistoler som hade stulits från Folkets befrielsearmé efter att ”Augustiledaren” publicerats. De hade till och med ett antal gamla spjut och sablar av kinesisk typ. Tillsammans utgjorde de ett kondensat av den moderna historien. Ett antal medlemmar av Tjugoåttonde april-brigaden hade lekt den här leken tidigare. De hade stått uppe på taket och viftat med fanan, och ibland hade de skrikit slagord i en megafon eller kastat ner flygblad. Varje gång hade de lyckats backa undan från kulregnet utan att komma till skada, och på så sätt vunnit ära åt sig själva. Den nya flickan var uppenbarligen säker på att hon skulle ha samma tur. Hon svängde stridsbaneret som om det varit hennes egen brinnande ungdom, övertygad om att fienden skulle brännas till aska av elden och att en idealisk värld skulle uppstå nästa dag ur hennes inlevelse och iver. Hon var som berusad av den strålande klarröda drömmen, ända fram till det ögonblick då en kula gick rakt genom hennes bröst. Den femtonåriga flickans bröstorg var så mjuk att kulan knappt saktade in när den genomborrade köttet och visslande fortsatte ut i luften bakom henne. Den unga rödgardisten föll från taket tillsammans med sin fana och den lätta kroppen verkade singla till marken långsammare än baneret, som om hon varit en liten fågel som inte ville lämna himlen.

Röda unionens krigare hurrade och flera av dem rusade fram till huset, slet bort Tjugoåttonde april-brigadens fana och lyfte upp den späda kroppen. De lyfte den över huvudet som en krigstrofé och höll den där en stund innan de slängde upp den på en av metallgrindarna i muren runt området. De flesta av de spetsiga stängerna i grinden hade slitits loss för att användas som spjut när striderna började, men två stycken var kvar. Flickan fastnade på dem, och för ett ögonblick var det som om livet hade återvänt till den mjuka gestalten. Rödgardisterna i Röda unionen backade en bit och började sedan skjuta prick

på den spetsade kroppen. För flickan var det täta kulregnet inte värre än ett lätt vårregn, för hon kände inte längre någonting. Armarna hängde som rankor längs sidorna, men då och då ryckte det lätt i dem, som om de försökte borsta bort några regndroppar. Till sist sprängdes halva huvudet sönder och bara ett vackert öga stirrade fortfarande på 1967 års klarblå himmel. Det fanns ingen smärta i blicken, bara stelnad hänryckning och längtan.

I själva verket var hon lyckligt lottad i jämförelse med många andra, för hon fick åtminstone dö genom att offra sitt liv för något hon verkligen trodde på.

Den här sortens skrämmande och intensiva strider rasade överallt i staden, som ett oräkneligt antal processorer vars gemensamma produkt var kulturrevolutionen. Vansinnet över-svämmade staden som en oformlig flod och trängde in i varje hörn och spricka.

På idrottsplatsen utanför ett universitet i utkanten av staden hade ett kritikmöte med flera hundra åskådare redan pågått i nästan två timmar. Eftersom revolutionärerna hade splittrats i ett oändligt antal fraktioner var fientliga styrkor indragna i komplicerade manövrar och strider överallt. På universitetet förekom ofta intensiva sammandrabbningar mellan rödgardisterna, Kulturrevolutionära arbetsgruppen, Arbetarnas propagandalag och Militärens propagandalag. Dessutom uppstod med jämna mellanrum inre motsättningar i grupperna och nya fraktioner bildades, baserade på de olika deltagarnas bakgrund och politiska agenda, något som ledde till ännu hätskare strider. Den här gången var det dock reaktionära akademiska auktoriteter som skulle kritiseras. De var de stridande fraktionernas gemensamma fiende och fick utstå hårda angrepp från alla håll och kanter.

I jämförelse med andra ”oxmonster och ormdemoner”¹ hade de reaktionära akademiska auktoriteterna en egenhet: när man

först tog itu med dem hade de varit högdragna och envisa, och det var under det stadiet som dödssiffrorna i gruppen hade varit som högst. Under fyrtio dagar hade mer än 1 700 personer i Beijing avlidit efter att ha tvingats delta i kritikmöten. Många valde en enklare väg bort från vansinnet: Lao She, Wu Han, Jian Bozan, Fu Lei, Zhao Jiuzhang, Yi Qun, Wen Jie, Hai Mo och många andra tidigare högt respekterade intellektuella hade valt att själva avsluta sina liv. De som överlevde detta första stadium blev så småningom allt mer avtrubbade, i takt med att de grymma angreppen fortsatte. Känslolösheten fungerade som ett slags själsligt skal som skyddade dem från psykiska sammanbrott. Under kritikmötena verkade de ofta försjunka i ett sömngångaraktigt tillstånd, och det krävdes att någon skrek åt dem för att de förskräckta skulle vakna till och mekaniskt rabbla upp alla sina påstådda brott. Efter ett tag inträdde vissa av dem i ett tredje stadium. De många och utdragna kritikmötena tycktes injicera politiska bilder i deras medvetande som om de varit kvicksilver, och fick deras kunskaps- och förnuftbaserade världsbild att rasa samman. De började tro på sin egen skuld, på att de hade skadat revolutionens stora sak. Då bröt de ihop och grät, och deras ånger var sannare och djupare än den som visades upp av oxmonster och ormdemoner som inte var intellektuella. Men för rödgardisterna var det tråkigt att gå till attack mot offer i andra och tredje stadiet. Det var bara de oxmonster och ormdemoner som ännu befann sig i det första stadiet som kunde ge deras överstimulerade hjärnor de kickar de behövde, lite som matadorens röda cape. Den sortens måltavlor blev allt färre och på det här universitetet fanns förmodligen bara en enda kvar. Eftersom han var så ovanlig hade de sparat honom till finalen.

Ye Zhetai hade överlevt och klarat att hålla sig kvar i det första stadiet. Han vägrade att erkänna sig skyldig, han begick inte självmord och han var inte avtrubbad. När fysikprofessorn gick ut på scenen märktes det tydligt vad han tänkte: ”Må det

kors jag bär bli ännu tyngre!” Och det rödgardisterna tvingade honom att bära var verkligen mycket tungt, även om det inte var ett kors. Andra måltavlor fick ha på sig höga hattar konstruerade runt en ram av bambu, men hans var tillverkad av hopsvetsade grova armeringsjärn. Och skylten han bar runt halsen var inte av trä, som de andra offrens, utan bestod av en järndörr som hade monterats loss från en ugn i ett av universitetets laboratorier. På den hade man skrivit hans namn med stora svarta skrivtecken och sedan kryssat över det med två röda streck.

Dubbelt så många rödgardister som vanligt förde ut Ye Zhetai på scenen. De var sex stycken: två män och fyra kvinnor. De två unga männen gick med tunga och bestämda steg, rena sinnebild- en av mogna bolsjevikiska ungdomar. De var fjärdeårsstudenter på programmet för teoretisk fysik och Ye Zhetai hade varit deras lärare. De fyra kvinnorna var ännu yngre, de gick andra året på en högstadieskola knuten till universitetet. Iförda militära uniformer med koppel över bröstet utstrålade de fyra små soldaterna en stark ungdomlig energi och omringade Ye Zhetai som fyra gröna ljuslågor. Då han klev ut på scenen gick ett sus genom publiken. Slagorden som nyss hade låtit lite trötta fick ny kraft och steg till ett crescendo som dränkte allt.

De två manliga rödgardisterna på scenen väntade tålmodigt på att ropen skulle dämpas en aning, och sedan vände sig en av dem till Ye Zhetai. ”Ye Zhetai! Du är expert på alla sorters mekanik. Du borde förstå vilken enorm enad kraft det är du kämpar mot. Envishet leder till döden! Idag kommer vi att fortsätta enligt dagordningen från förra kritikmötet. Vi har ingen tid för struntprat! Svara ärligt nu: Valde du på eget bevåg att mellan 1962 och 1965 göra relativitetsteorin till en del av grundkursen i fysik?”

”Relativitetsteorin är en av de grundläggande teorierna inom fysiken”, sa Ye Zhetai. ”Det är klart att man måste ta upp den på grundkursen.”

”Skitsnack!” skrek en av de kvinnliga rödgardisterna vid hans sida. ”Einstein är en reaktionär akademisk auktoritet. Han arbetar för alla som betalar honom. Han sprang till och med iväg till de amerikanska imperialisterna och hjälpte dem att bygga atombomben! Om vi ska utveckla en revolutionär vetenskap måste vi störta kapitalismens svarta baner, som representeras av relativitetsteorin!”

Ye Zhetai var tyst. Smärtan från den tunga hatten och järnskylden på bröstet gjorde att han inte hade ork att svara på så meningslösa påståenden. Bakom honom rynkade en av hans studenter ögonbrynen. Flickan som just hade talat var den klyftigaste av de fyra på scenen och hon var uppenbarligen väl förberedd, för han hade sett henne memorera kritikmötets manus bakom scenen. Men skulle man gå till angrepp mot någon som Ye Zhetai räckte det inte att skrika några enkla paroller. Alltså hade rödgardisterna bestämt sig för att använda ett nytt vapen som de hade förberett åt sin lärare. En av dem vinkade till någon nedanför scenen: Yes hustru Shao Lin, som också var professor i fysik vid samma institution som han. Hon stod bland åskådarna i första raden, klädd i gräsgröna och illasittande kläder som helt klart var tänkta att påminna om rödgardisternas. De som kände henne kom ihåg att hon brukade undervisa iförd en elegant qipao och tyckte mest att hon såg tillgjord ut.

”Ye Zhetai!” ropade hon till sin man. Hon var uppenbarligen inte van vid den här sortens teater, och när hon försökte höja rösten lät den bara darrigare. ”Du trodde nog aldrig att jag skulle kliva fram och avslöja dina brott och kritisera dig? Och ja, det fanns en tid då du fortfarande kunde lura mig. Du bländade mig med en reaktionär världsbild och reaktionär vetenskap! Men nu har jag vaknat, och med hjälp av de här revolutionära ungdomarna kommer jag att gå över till revolutionens sida, till folkets sida!” Hon vände sig mot publiken. ”Kamrater, unga revolutionärer, revolutionära lärare och anställda! Vi måste inse

hur reaktionär Einsteins relativitetsteori är! Det märks allra tydligast i den allmänna relativitetsteorin. Den är en statisk modell av universum som förnekar materiens dynamiska natur! Den är anti-dialektisk! Enligt den är universum begränsat, och det finns ingen tvekan om att det är en form av reaktionär idealism ...”

Ye Zhetai kunde inte låta bli att le sorgset när han hörde hustruns svada. Lurade jag dig, Lin? tänkte han. Du har alltid varit en gåta för mig. En gång försökte jag förklara för din far hur intelligent du var – vilken tur han hade som dog tidigt och slapp uppleva den här katastrofen! – men då skakade han på huvudet och sa att du nog inte skulle åstadkomma särskilt mycket akademiskt. Sedan sa han något som jag inte har förstått ordentligt förrän de senaste åren: ”Linlin är för smart. Om man ska arbeta med grundläggande teori måste man vara lite korkad.” Det var först många år senare som jag började inse vad han menade. Lin, du är alldeles för smart. Redan för flera år sedan märkte du åt vilket håll de politiska vindarna blåste inom akademien, och du såg till att vara proaktiv. När du undervisade bytte du ut namnen på flera av fysikens lagar och parametrar. Du kallade Ohms lag för ”motståndslagen”, Maxwells ekvationer för ”elektromagnetiska ekvationer” och Plancks konstant för ”kvantumkonstanten” ... Du förklarade för studenterna att alla vetenskapliga framsteg har skett tack vare de arbetande massornas vishet, och att de kapitalistiska akademiska auktoriteterna bara har stulit kunskapen från dem. Och ändå vill den revolutionära rörelsens huvudfåra inte acceptera dig. Se vad det har blivit av dig – du får inte bära armbindeln där det står ”revolutionär lärare och universitetsanställd” och du var tvungen att kliva tomhänt upp på scenen, eftersom du inte anses värdig att hålla ordförandens lilla röda bok ... Du kan inte komma ifrån att du föddes i en framstående familj i det gamla, förrevolutionära Kina, eller att dina föräldrar var berömda forskare. Faktum är att när det gäller Einstein har du fler synder

att bekänna än jag. När Einstein besökte Shanghai 1922 fick din far ta hand om honom, eftersom hans tyska var så bra. Du har berättat så många gånger för mig att din far började studera fysik för att Einstein uppmanade honom att göra det, och att du själv slog in på samma bana för att du påverkades av din far. Så på ett sätt kan man säga att gamle Einstein indirekt var din mentor, och en gång i tiden var du oerhört stolt och lycklig över den kopplingen.

Senare upptäckte jag att det där var en vit lögn från din fars sida. Han hade bara haft ett mycket kort samtal med Einstein. På förmiddagen den 13 november 1922 tog han en promenad längs Nanking Road tillsammans med den store mannen. Som jag förstår det var också Shanghais universitets rektor Yu Youren och tidningen Ta Kung Paos chefredaktör Cao Gubing också med på utflykten. När de passerade ett vägarbete stannade Einstein till framför en liten pojke som krossade sten, studerade hans tunna, trasiga kläder och smutsiga ansikte en stund och frågade sedan din far: "Hur mycket tjänar han om dagen?" Din far frågade pojken och översatte hans svar: "Fem fen." Det var den enda konversation han hade med den store vetenskapsmannen som förändrade världen. De talade inte om fysik eller om relativitet, bara om den hårda, kalla verkligheten. Enligt din far stod Einstein kvar en lång stund och stirrade på pojken och hans arbete, medan pipan han hade i handen slocknade utan att han drog ett enda bloss. När din far hade berättat det här minnet för mig sa han med en suck: "I Kina kraschlandar varenda tanke som försöker lyfta. Verklighetens gravitation är alldeles för stark."

"Böj på nacken!" skrek en av de manliga rödgardisterna. Ye Zhetai var inte säker, men det kunde vara så att hans tidigare student försökte skona honom en aning. Alla som kritiserades förväntades böja på nacken, och om Ye gjorde det skulle den tunga höga hatten ramla av. Så länge han höll huvudet nere skulle det inte finnas någon anledning att sätta på den igen.

Men Ye Zhetai höll huvudet högt och lät sin svaga hals bära hela tyngden.

”Böj på nacken, envisa reaktionär!” En av de kvinnliga rödgardisterna slet av sig bältet och svingade det mot Ye. Bältesspännet av koppar träffade honom i pannan och lämnade ett tydligt märke som snart försvann under blodet som vällde fram. Ye vinglade till, men hittade snart balansen.

En av de manliga rödgardisterna sa: ”När du undervisade i kvantmekanik strödde du också en massa reaktionära teorier omkring dig!” Han nickade åt Shao Lin, till tecken på att det var hennes tur igen.

Shao Lin var bara alltför villig att fortsätta. Hon var tvungen att prata på utan paus, för annars skulle hennes sköra psyke, som redan hängde på en tråd, helt falla ihop. ”Det där kan du inte förneka, Ye Zhetai!” ropade hon. ”Du har ofta föreläst för dina studenter om den reaktionära Köpenhamnstolkningen!”

”Den allmänna åsikten är faktiskt att det är den teori som överensstämmer bäst med de resultat man har fått när man har experimenterat.” Ye Zhetais tonfall var så allvarligt och samlat att Shao Lin plötsligt blev rädd.

”Det är en förklaring som hävdar att extern observation leder till att den kvantmekaniska vågfunktionen kollapsar. Det är ytterligare ett uttryck för reaktionär idealism, ja, faktiskt det allra värsta!”

”Ska filosofin styra experimenten eller experimenten filosofin?” frågade Ye Zhetai. Hans oväntade motangrepp förbluffade plågoandarna, och för ett ögonblick visste de inte vad de skulle ta sig till.

”Självklart ska den korrekta marxistiska filosofin styra de vetenskapliga experimenten!” svarade en av de manliga rödgardisterna.

”Men det är ju detsamma som att säga att korrekt filosofi trillar ner från himlen! Det motsäger tanken på att sann kunskap härstammar ur erfarenhet. Faktum är att det går rakt på

tvärs med de marxistiska principerna för hur man studerar världen.”

Shao Lin och de två universitetsstudenterna hade inget svar på detta. Till skillnad från högstadieeleverna kunde de inte helt förneka all logik. Men de fyra skolflickorna hade sina egna revolutionära metoder, som de inte tvivlade på för ett ögonblick. Flickan som hade slagit Ye förut rappade till honom med bältet än en gång, och även de andra tre flickorna lossade sina bälten och började piska honom. När deras kamrat nu var så revolutionär måste de visa att de var bättre än hon, eller åtminstone lika bra. De två pojkarna lade sig inte i. Om de försökte ingripa skulle folk misstänka att de inte hade den rätta andan.

”Du undervisade också om big bang. Det är den mest reaktionära av alla vetenskapliga teorier”, sa en av dem, i ett försök att byta ämne.

”Det är en teori som kanske kommer att motbevisas i framtiden. Men det har gjorts två stora kosmologiska upptäckter det här århundradet – Hubbles lag och den kosmiska bakgrundsstrålningen – som visar att big bang än så länge är den mest trovärdiga teorin om universums ursprung.”

”Lögn!” ropade Shao Lin. Hon gav sig hän åt en lång och mångordig föreläsning om big bang-teorin, och glömde inte bort att infoga skarp kritik mot dess extremt reaktionära natur. Men den klipskaste av de fyra högstadieflickorna blev mot sin vilja ändå nyfiken på hypotesen och kunde inte låta bli att fråga: ”Så tiden började i och med singulariteten? Men vad fanns i så fall före den?”

”Ingenting”, sa Ye Zhetai, som om han hade svarat vilken nyfiken ung flicka som helst. Han vred på huvudet och såg vänligt på henne. Den tunga hatten och skadorna han hade fått gjorde det svårt för honom att röra sig.

”Ing... ingenting alls? Men det är ju reaktionärt! Alldeles reaktionärt!” ropade den förskräckta flickan. Av någon anled-

ning vände hon sig mot Shao Lin, som omedelbart kom till hennes hjälp.

”Ja, det lämnar utrymme för Guds existens”, sa Shao Lin och nickade mot henne.

Den unga rödgardisten som för ett ögonblick hade förvirrats av de nya idéerna blev omedelbart sig själv igen. Hon lyfte handen med bältet, pekade på Ye Zhetai och sa: ”Du! Försöker du påstå att Gud finns?”

”Det vet jag inte.”

”Vad är det du säger?!”

”Jag säger att jag inte vet. Om du menar att Gud skulle vara något slags högre medvetande som existerar utanför universum, så är det inget jag känner till. Vetenskapen har inte kunnat bevisa vare sig det ena eller det andra.” I detta mardrömslika ögonblick lutade Ye faktiskt åt att det inte fanns någon Gud.

Detta ytterligt reaktionära uttalande försatte hela folkmassan i uppror, och anförda av en av rödgardisterna på scenen brast de ut i en ny våg av slagord.

”Ner med den reaktionära akademiska auktoriteten Ye Zhetai!”

”Ner med alla reaktionära akademiska auktoriteter!”

”Ner med alla reaktionära doktriner!”

”Gud finns inte! Alla religioner är verktyg som de härskande klasserna har uppfunnit för att paralysera folket!” ropade flickan när slagorden hade tystnat.

”Det är en väldigt ensidig uppfattning”, svarade Ye Zhetai lugnt.

Den uppretade unga rödgardisten insåg omedelbart att när man stod inför en så farlig fiende hjälpte det inte att prata. Hon lyfte bältet och rusade mot honom, och hennes tre kamrater följde omedelbart efter. Ye Zhetai var lång och de fyra fjortonåringarna var tvungna att svinga sina bälten uppåt för att träffa honom i huvudet, som han fortfarande höll högt. Efter några slag ramlade den höga järnhatten av. Den hade skyddat honom

en aning och när nu slagen från kopparspännena haglade över kroppen och huvudet föll han till sist omkull. Uppmuntrade gav sig de unga rödgardisterna hän åt striden med ännu större iver. De kämpade för sin tro, för sina ideal, de var berusade av det ljus som historien spred över dem, stolta över sitt eget mod...

Ye Zhetais två studenter fick till sist nog och bestämde sig för att avbryta det hela. "Ordföranden har sagt att vi ska kämpa med ord och inte med vapen!" ropade de. De rusade fram och slet bort de halvgalna flickorna från Ye.

Men det var försent. Fysikern låg stilla på marken med halvöppna ögon. Blodet rann ur såren på hans huvud. På ett ögonblick tystnade det upphetsade folkhavet. Det enda som rörde sig var en tunn rännil av blod, som likt en röd orm sakta ringlade fram över scenen, nådde kanten och droppade ner på en tom låda. Det rytmiska ljudet påminde om steg som långsamt avlägsnade sig.

Ett underligt skratt bröt tystnaden. Shao Lins psyke hade till sist brustit, och hennes tomma kacklande skrämde åhörarna. Folk började ge sig av, först långsamt och sedan i allt snabbare takt, när alla plötsligt blev angelägna om att lämna platsen så fort som möjligt. Snart var idrottsarenan tom, så när som på en ung kvinna framför scenen.

Det var Ye Zhetais dotter, Ye Wenjie.

Alldeles på slutet, när de fyra flickorna tog livet av hennes far, hade hon försökt rusa fram och hjälpa honom, men två gamla vaktmästare hade hållit fast henne och viskat att hon skulle dö om hon gjorde det. Vid det laget hade kritikmötet redan förvandlats till ett enda stort vansinne och om hon dök upp skulle det bara leda till ännu mer våld. Hon hade skrikit och gråtit, men hennes röst hade dränkts av slagorden och hurraropen. När allt blev tyst kunde hon inte längre få ur sig ett ljud. Hon stirrade på faderns livlösa kropp, och allt det hon inte kunde ge röst åt upplöstes och förenades med hennes blod, där det skulle bli kvar under resten av hennes liv. Då folkmassan hade

gett sig av stod hon kvar på samma plats och med armarna i samma ställning som när de två vaktmästarna hållit fast henne, som om hon hade förvandlats till en stenstaty. Först efter en lång stund lät hon armarna hänga och gick långsamt upp på scenen, där hon satte sig bredvid faderns lik och stirrade ut i fjärran med en av hans iskalla händer i sin. När de kom för att hämta kroppen plockade hon upp något ur fickan och lade det i hans hand: hans pipa.

Wenjie lämnade tyst den nedskräpade och folktomma idrottsplatsen. Hon traskade hemåt. När hon kom fram till huset där de anställda bodde hörde hon någon skratta vansinnigt innanför ett fönster på andra våningen. Det var kvinnan hon en gång hade kallat mor. Wenjie vände om och gick sin väg, utan att bry sig om vart fötterna förde henne.

Efter ett tag upptäckte hon att hon stod utanför Ruan Wens port. Under de fyra år som Wenjie hade gått på universitetet hade professor Ruan både varit kursansvarig för hennes klass och hennes närmaste vän, och under de två åren då Wenjie hade varit doktorand i astrofysik och under det kulturrevolutionära kaos som sedan följde, hade professor Ruan varit den som stod henne allra närmast, vid sidan om hennes far.

Ruan Wen hade studerat i Cambridge och hennes hem hade alltid fascinerat Wenjie. Där fanns utsökta böcker, målningar och skivor som Ruan hade köpt i Europa, ett piano och en hel uppsättning pipor i europeisk stil som visades upp på en sirlig trähylla: några var tillverkade av briarträ från Medelhavsområdet, andra av turkiskt sjöskum. Var och en såg ut att ha genomsyrats av visdomen hos den man som en gång hade hållit dem i handen eller puffat på dem medan han tänkte djupa tankar, även om Ruan aldrig talade om honom. Wenjies far hade fått sin pipa av henne. Den här raffinerade och välkomnande lilla världen hade en gång i tiden varit en trygg hamn dit hon kunde fly från stormarna i verkligheten utanför. Men det var innan rödgardisterna gjorde razzia där. Ruan hade utsatts för

lika hård kritik som Wenjies far, och under kampmötena hade rödgardisterna hängt ett par högklackade skor runt halsen på henne och smetat läppstift i hennes ansikte för att visa vilken korrumperad kapitalistisk livsstil hon hade.

Wenjie öppnade dörren till professor Ruans lägenhet och såg att det kaos som rödgardisterna hade lämnat efter sig hade städats bort. De sönderrivna oljemålningarna hade limmats ihop och hängt på väggen, det omkullvälta pianot hade rests igen och torkats av trots att det var trasigt och inte gick att spela på längre, de få böcker som fanns kvar hade prydligt ställts tillbaka i bokhyllan ... Ruan satt på skrivbordsstolen, helt stilla och med slutna ögon. Wenjie gick fram till henne och rörde vid hennes panna, kinder och händer. De var kalla som is. Redan när Wenjie klev in genom dörren hade hon lagt märke till den tomma burken med sömntabletter på skrivbordet. Hon stod tyst en stund och vände sedan om och gick därifrån. Hon kunde inte längre känna någon sorg. Hon var som en geigermätare som har utsatts för så mycket strålning att den inte klarar att ge utslag längre, och därför är helt tyst och bara visar en rad nollor på displayen. Men när hon vände sig om i dörröppningen för att ta en sista titt på sin vän såg hon att professor Ruan hade sminkat sig. Hon hade färg på läpparna och ett par högklackade skor på fötterna.